

TÜRKİYE'DE TMS-TFRS KAPSAMINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KALİTE STANDARTLARI AÇISINDAN YETERLİLİĞİ*

Reşat KARCIOĞLU**

Şakir DIZMAN***

Alınış Tarihi: 16 Mayıs 2016

Kabul Tarihi: 15 Ağustos 2016

Öz: Ülkemizde 2011 yılında çıkarılan yeni Türk Ticaret Kanunu ile muhasebe kayıtlarının yapılması ve finansal tabloların düzenlenmesinde, 2013 yılından itibaren Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın esas alınması zorunlu hale gelmiştir. Bu çalışmada; Muhasebe Eğitimi'nin belirtilen standartlar doğrultusunda ne derece yapılabildiğinin tespiti amacıyla Muhasebe eğitimi verilen tüm eğitim düzeylerinden öğrencilere "Muhasebe Eğitiminde Kalite Standartları Açısından Yeterlilikler Anketi" uygulanmıştır. Bu anket ile "Muhasebe Eğitimi" verilen; Lise, Yüksekokul, Fakülte, Yüksek Lisans ve Doktora düzeylerinin tamamında Muhasebe dersi almış olan öğrencilerin, Muhasebe eğitimini, kalite standartları açısından hangi düzeyde yeterli gördükleri 5'li Likert ölçeğe göre ölçülmüştür. Anket, Erzurum'da bulunan iki "Ticaret Meslek Lisesi", iki "Yüksekokul", iki "Fakülte" ve bir Üniversitenin "Yüksek Lisans" ve "Doktora" öğrencilerine uygulanmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre; öğrencilerin muhasebe eğitiminde kalite standartları açısından en yüksek yeterlilikleri Lise düzeyinde, En düşük yeterlilikleri ise Doktora düzeyinde gördükleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: TMS, TFRS, Muhasebe Eğitimi, Finansal Tablolar, Kalite Standartları.

THE COMPETENCE IN TERMS OF QUALITY STANDARDS OF THE ACCOUNTING EDUCATION UNDER IAS-IFRS IN TURKEY

Abstract: Since the year of 2013, the International Accounting and Financial Reporting Standards to be based have become mandatory in 2011 enacted in our country, the new Turkish Commercial Code. In this study, in order to do that they could identify the extent specified in accordance with the Accounting Standards Training "Terms of Quality Standards in Accounting Education Qualification Questionnaire" was administered to the students "Accounting Education" given of all education levels. This survey; The Accounting Education, 5 deem adequate level in terms of quality standards which were measured by Likert Scale of the Accounting Training provided; High School, College, Faculty, Graduate and Doctoral levels in all of the students who took accounting courses. The survey which was administered to students, two "Commercial High School", two "Vocational Colleges", two "Faculties" and the "Masters" and "Phd." in Erzurum. According to survey results, It has emerged that High School students in the highest proficiency level

*Bu makale, 35. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu'nda poster bildiri olarak sunulmuştur.

**Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

***Yrd. Doç. Dr. Erzurum Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

in terms of quality standards in accounting education and the lowest qualifications they see the Phd. level.

Keywords: IAS, IFRS, Accounting Education, Financial Statements, Quality Standards.

I. Giriş

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan temel göstergelerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir (Şengel, 2011: 170). Nitelikli insan kaynağına sahip olmak için, kaliteli bir eğitim sistemine ihtiyaç vardır. Bir ülkede verimlilik artışının en önemli belirleyicisi beşeri sermayeye yani insanlara, eğitime yapılan yatırımlardır (Suiçmez, 2011: 32). Ancak yapılan bir araştırmada, Türkiye’de eğitim göstergeleri ile verimlilik arasındaki ilişkinin kopuk olduğu ortaya çıkmıştır (Saygılı ve Cihan, 2006). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından; Lise, Ön Lisans ve Lisans mezunu düzeyinde yapılan sınavlarda, başarı ortalamalarının düşüklüğü bu bilgiyi teyit etmektedir.

Ülkemizde genel eğitim ile birlikte, muhasebe eğitiminde de belirli kalite standartlarının oluştuğunu ifade etmek zordur. Eğitimin her aşamasında belirli standartlar belli düzeylerde oluşmakla beraber, ülkenin her yerinde ve her eğitim düzeyinde kalite standartlarının oluşması ve yerleşmesi için, kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar yapılarak, bu planlamalar doğrultusunda standartların oluşturulması, ülkemizin orta ve uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirebilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Türkiye’de muhasebe kayıtlarının yapılmasında ve finansal tabloların düzenlenmesinde, 2011 yılında çıkarılan yeni Türk Ticaret Kanunu ile Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına uygunluk, 2013 yılı başından itibaren geçerli olmak üzere zorunlu hale gelmiştir (TTK, m. 64, 68, 69 ve 1534). Bu standartlara uygunluk, gerek ülke içerisinde gerekse küresel ölçekte işletmelerin muhasebe kayıtlarının ve finansal verilerinin daha karşılaştırılabilir olmasını sağlayarak, daha doğru değerlendirmelere temel teşkil edecektir. Bu standartlara uygunluğun sağlanmasında, eğitim altyapısı ile birlikte muhasebe eğitimi yapılan kurumların fiziksel altyapısı ve muhasebe eğitiminin verilmesinde doğrudan ve dolaylı etkisi olan insani unsurların standartları önemlidir. Öğrencilerin, muhasebe eğitimi başlangıcındaki eğitim altyapısı, muhasebe dersleri içeriğinin öğrencilerin eğitim düzeylerine uygunluğu, eğitim kurumunun fiziksel altyapısının yeterliliği ve en önemlisi muhasebe eğitiminin verilmesinde doğrudan ve dolaylı etkisi olan insani unsurların yeterlilikleri büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde küresel ölçekte, muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarının uluslararası standardizasyonu ve uyumu kabul görmüştür. Bu doğrultuda, uluslararası muhasebe standartları ve finansal raporlama standartları oluşturularak faaliyete geçirilmiştir. Bu standartların oluşturulması için çalışan IFRS kurulu, 10 Temmuz 2014 te Global Standartlar-IFRS isimli bir cep

kılavuzu yayınlamış ve bu kılavuz IFRS'ye uyum açısından Dünya'da 130 ülkede kabul görmüştür (<http://www.iasplus.com>). Uluslararası muhasebe standartları, muhasebe uygulamalarında büyük önem kazanmış ve bu yöndeki çalışmalar, muhasebenin önemini ve işlevini büyük ölçüde artırmıştır (Demirkan, 2001: 52). Bu Standartlar, Türkiye'de de kabul görmüş ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) olarak Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu standartlar; Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Türkiye'deki karşılıklarıdır (Akdoğan, Sevilengül, 2007: 31). Muhasebe eğitiminin, bu standartlara ne derece uygun yapılabildiği ve kalite standartları açısından ne derece yeterli olduğu büyük öneme sahiptir. Muhasebe standartlarına ilişkin olarak verilen eğitimler, muhasebe uygulamalarının iyileşmesini sağlayacaktır (Yükçü ve diğerleri, 1997: 20).

Muhasebe eğitiminde kalite standartları açısından yeterliliklerin düzeyinin yüksek olması temel hedeflerdendir. Kalite düzeyi yüksek bir muhasebe eğitimi, bu alanda toplam kaliteyi artırarak ülke gelişimine önemli katkılar yapacaktır. Muhasebe eğitiminin verilmesinde görev alan eğitimciler, yöneticiler ve diğer destek personelinin kalitesi ve hizmet sunumunda verimlilikleri, eğitimin kalitesinde yüksek etkiye sahiptir.

Bir eğitim sisteminde başarı düzeyinin yüksek olması, birçok unsurun bir arada doğru kullanımına bağlıdır. Eğitimde başarıyı getiren bütün unsurların bir arada doğru kullanımı, toplam kaliteyi artıracaktır. Muhasebe eğitiminde de aynı durum söz konusudur.

Türkiye'de lise ve ön lisans düzeyinde muhasebe eğitimi, eğitim ile ilgili diğer mevzuat ile birlikte, "Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği" çerçevesinde yürütülmektedir (www.tesk.org.tr). Ayrıca, Ön Lisans, Lisans ve Lisansüstü düzeyde muhasebe eğitimi ise Yükseköğretimin diğer mevzuatı ile birlikte Ön Lisans, Lisans ve Lisansüstü eğitim öğretim yönetmelikleri çerçevesinde yürütülmektedir (Dızman, 2015: 16). Muhasebe eğitimi genel olarak 1739 sayılı Kanunun 36. Maddesinde belirtilen, Lise, Yüksekokul, Lisans ve Lisansüstü eğitim kurumlarında yapılmaktadır.

Muhasebe uygulamalarının yapılmasında ve finansal tabloların düzenlenmesinde uluslararası standartlara uygunluk, hem ülke içerisinde hem de küresel ölçekte daha karşılaştırılabilir ve doğru değerlendirmelere temel oluşturacak ve küresel ölçekte standardizasyon sağlayarak finansal ve ekonomik değerlendirmelerin daha objektif yapılabilmesine imkân sağlayacaktır.

II. Amaç

Çalışmanın amacı, muhasebe eğitiminin kalite standartları açısından yeterlilik düzeyinin, bu eğitimi almış olan; Lise, Yüksekokul, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora düzeyindeki öğrenciler tarafından hangi düzeyde görüldüğünün tespiti ve kalitenin artırılabilmesi için neler yapılabileceğini belirlemektir.

III. Eğitim Kurumlarında Akreditasyon Standartları

Eğitim kurumlarının standartlara uygunluğu, akreditasyon standartları ile belirlenmektedir. Akreditasyon standardı, bir eğitim kurumu veya eğitim programının ulusal ve/veya uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına (kalite, verimlilik, etkinlik vb.) sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlayan ve eğitimi talep edenler ve kamuoyu açısından güven sağlamaya yönelik bir sistemdir (Turamanlar, Sıvacı, 2007: 2). Akreditasyon Standartları; öğrencilere yönelik standartlar, eğitim ve öğretimin amaçlarına yönelik standartlar, program çıktıları-değerlendirmeye yönelik standartlar, eğitim kadrosunun kalitesine yönelik standartlar, altyapıya yönelik standartlar ve program öçütleri olarak altı ana başlık altında toplanmıştır (Turamanlar, Sıvacı, 2007: 28). Bu standartlara uluslararası düzeyde uyum sağlanması ve standartların yeni gelişmeler doğrultusunda güncellenmesi, eğitimde genel başarıyı artıracak gibi, özeldde muhasebe eğitiminin de daha kaliteli bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır.

IV. Muhasebe Eğitiminin Önemi

Küreselleşen Dünya'da, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini belirlemede kullanılan en temel ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Nitelikli insan gücünün oluşturulması için; planlı, programlı ve amacına hizmet eden verimli bir eğitim sisteminin varlığı gereklidir. Çoğunlukla gelişmiş ülkeler, kalkınma çabalarının gerektirdiği insan kaynaklarını istenen nitelik ve nicelikte yetiştirmektedir. Ancak, geri kalmış ülkelerin çoğu, ekonomilerinin ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarını yetiştirme konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Ülkemiz, genel olarak bu iki sınıf ülke arasında, gelişmekte olan ülkeler kategorisinde görülmektedir.

Türkiye'de muhasebe eğitimi; ortaöğretim kurumlarında lise düzeyinde ve yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yapılmaktadır. Eğitim ve öğretim süreçlerinde, her düzeyde nitelikli muhasebe elemanı ihtiyacının karşılanması amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak da eğitim ve öğretim süreçleri şekillendirilmekte ve ders programları buna göre yapılandırılmaktadır. Liselerde Meslek Liseleri ve Çok Programlı Liseler kapsamında muhasebe eğitimleri yapılmaktadır. Meslek Yüksekokullarında ön lisans düzeyinde doğrudan muhasebe mesleğine yönelik nitelikli eleman yetiştirmeyi hedefleyen programlar açılmakta ve buna uygun öğretim yapılmaktadır. Fakülte düzeyinde, genellikle İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin, İşletme ve İktisat bölümlerinde muhasebe eğitimi verilmekte, Lisansüstü düzeyde ise, Sosyal Bilimler Enstitülerine bağlı olarak, Muhasebe ve Finansman anabilim dalında bu eğitimler yürütülmektedir.

Her eğitim düzeyinde, istenen standartlarda eğitimlerin verilmesi, muhasebe eğitimi açısından toplam kaliteyi artıracaktır. Bu durum, muhasebe uygulamalarına olumlu yansıtacak ve ülke gelişimine katkıda bulunacaktır.

2010 Lisans KPSS’de 40 muhasebe sorusunda doğru cevap ortalaması 5,8’dir. 2012 yılında yine 40 soruda doğru cevap ortalaması 4,3’tür. 2014 Lisans KPSS’de ise toplam 30 muhasebe sorusunda, doğru cevap ortalamasının 2,5 olduğu düşünüldüğünde, muhasebe eğitiminde çok fazla yol alınması gerektiği daha açık ortaya çıkacaktır (<http://dokuman.osym.gov.tr>). Bu durum diğer dersler için de benzerlik göstermektedir. Yani, Lisans mezunlarının genel başarı düzeyi tüm dersler açısından düşük olduğundan eğitim sisteminin tamamının ele alınarak verimliliğe dayalı bir yapılanmaya gidilmesi gerekmektedir. Ortaöğretim kurumları açısından durum değerlendirildiğinde, özellikle kamu ve özel ortaöğretim kurumları arasındaki yükseköğretime giriş sınavlarında elde edilen eğitim başarıları göz önüne alındığında, kamu eğitim kurumları açısından başarı düzeyi oldukça düşüktür (Dızman, 2008: 178). Bu nedenle, Türkiye’deki kamu eğitim sisteminin verimliliğe dayalı olarak yeniden yapılandırılması gerekir. Mesleki olarak muhasebe fonksiyonunun geliştirilmesinde püf noktası ise, üniversitelerdeki muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılmasıdır (Cheng, 2007: 581). Bunun sağlanması için, öncelikle muhasebe kayıtlarının standardizasyonu sağlanarak, farklı kaynaklarda yer alan farklı yaklaşımlar azaltılmalı ve öğrenciler ile muhasebe uygulayıcılarının kafa karışıklıkları giderilmelidir.

Muhasebe mezunlarından teorik prensiplerle desteklenmiş güçlü pratik beceriler sergilemeleri istenmektedir. İş alanında gerekli bilgiyle üniversiteler gibi kurumlardaki tecrübeleri öğrenmeden kazanılan bilgi arasındaki farklılıklar açıkça belgelenmiştir (Stanley ve Edwards, 2005: 22).

V. Muhasebe Eğitimi Başlangıcında Öğrencilerin Eğitim Altyapısı

Türkiye’de örgün eğitimde muhasebe eğitiminin başlangıç noktası, 1739 sayılı kanununun 29. maddesinde belirtilen, mesleğe ait liseler ve çok programlı liseler bünyesinde verilen eğitimlerdir. Bu eğitimlerin başlangıcında öğrencilerin önceden kazandıkları eğitim düzeyi, muhasebe eğitiminin başarılı olabilmesi için önemlidir. Çünkü muhasebe eğitimi, eğitim altyapısı güçlü öğrencilere verildiğinde daha yüksek etkinliğe ulaşmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin muhasebe eğitimi öncesindeki eğitim altyapısı, bu eğitimin kalitesini etkileyecektir.

VI. Muhasebe Eğitimi Yapılan Yerlerin Fiziksel Altyapısı

Muhasebe eğitimi yapılan okullar ve bu okullarda muhasebe eğitimi yapılan yerler eğitim kalitesinin oluşumunda etkilidir. Eğitim yapılan yerlerin fiziksel özellikleri ve donanım imkânları, eğitimin kalitesini etkilemektedir. Sınıfların ve eğitim yapılan diğer birimlerin (Laboratuvar vb.) yapısal olarak ve öğrenci kapasitesi olarak uygun biçimde düzenlenmiş olması gerekir. Öğrenci sayılarının uygun olması ve fiziksel kapasitenin en uygun eğitimleri yapacak öğrenci sayısına göre ayarlanmış olması gerekir.

VII. Muhasebe Eğitiminde İnsani Standartlar

Eğitimin genelinde olduğu gibi, muhasebe eğitiminde de gerek eğitim alan öğrencilerin gerekse eğitimi sunan eğitimcilerin, yöneticilerin ve diğer destek personelinin belirli standartlara sahip olması gerekir.

Bu standartlar, öğrenci açısından muhasebe eğitimi alabilecek yeterliliklerin kazanıldığı önceki örgün eğitimde aldıkları eğitimlerdir. Yani, öğrencinin muhasebe eğitimini alabilmesi için önceden belirli bir örgün eğitimden geçmesi ve bu eğitimin belirli bir standarda sahip olması gerekir.

Eğitimcilerin ise, muhasebe eğitimini en uygun şekilde sunacak formasyona, eğitim altyapısına ve güncel bilgilere sahip olması gerekir. Eğitimciler, muhasebe eğitimini en uygun yöntem, teknik ve teknolojileri kullanarak öğrencilere sunacak yeterlilikte olmalıdır.

Yöneticiler ve diğer destek personelinin, muhasebe eğitiminin en uygun şartlarda yapılabilmesi için destekleyici olması gerekir. Yöneticiler, bu eğitimin en uygun şartlarda yapılabilmesi için gerekli altyapının oluşturulmasında en yüksek sorumluluğa sahiptir. Fiziksel ve donanımsal açıdan bu sorumluluğunu yüksek derecede yerine getiren yöneticiler, muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaktadırlar.

Teknik personel ve diğer destek personeli de yapacakları destekleyici çalışmalarla muhasebe eğitiminin kalitesinin artmasında etkin olmaktadır. Örneğin bilgisayarlı muhasebe derslerinde, bilgisayarların donanım ve yazılım açısından derse hazır tutulması, temizlik hizmetlerini zamanında ve uygun yapılması gibi.

VIII. Muhasebe Eğitimi Verilirken Karşılaşılan Sorunlar

Muhasebe eğitimindeki sorunlar; sistem ve işleyişe ilişkin sorunlar, eğitim programlarına ilişkin sorunlar, öğretim elemanı eğitimine ilişkin sorunlar, öğretim yöntemlerine ilişkin sorunlar, fiziki imkânlar ve donanım imkânlarına ilişkin sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhasebe eğitiminin amacını gerçekleştirebilmek, eğitim kurumlarında muhasebe eğitiminin etkili bir biçimde düzenlenip, koşulların iyileştirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu koşullar genel olarak; muhasebe eğitimcileri ve uygulamacılar arasında sürekli bir işbirliği ve yardımlaşmanın olması, iyi eğitilmiş ve kendisini sürekli olarak yenileyip geliştiren bir eğitim kadrosunun yetiştirilmesi, ilgili öğrencilerin muhasebe disiplinine yönelmelerinin sağlanması, iyi bir ders programının hazırlanarak uygulanması, ders içeriklerinin sürekli güncellenmesi ve günün değişen koşullarına uyacak biçimde esnek olmasıdır. (Aydın, 2007: 48).

Muhasebe eğitiminin kalitesinin ve etkinliğinin artırılmasında aşağıdaki konuların göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır: Muhasebe eğitimi teorik olarak verildikten sonra öğrencilere uygulama yapmak olanağı sağlanmalıdır. Yükseköğretimde muhasebe uygulamalarına fazla ağırlık verilmesi, teori ile uygulama arasında bir köprü oluşturacak karşılıklı bilgi alışverişi, muhasebe biliminin ve uygulamalarının gelişmesine imkân

sağlayacaktır (Aydın, 2007: 48). Öğrenmeye elverişli ortam, öğrenmeyi sağlamada en önemli etkidir. Eğitim sürecinin istenilen nitelikte gerçekleştirilebilmesi, büyük ölçüde eğitimin yapıldığı yere bağlıdır. Bu bakımdan eğitimin görevi; bireyin gelişmesinin her aşamasında beklenen tepkileri ve umulan değişimleri en iyi biçimde oluşturabilecek bir çevre düzenlemesi yapmaktır (Süer, 2007: 57).

Eğitim kurumları, mezun olacak öğrenciye işletmecilik hayatına ait her türlü temel kavram ve bilgileri vermesine rağmen, öğrencinin bağımsız alıştırma ve uygulama yapabilme olanağını tam olarak sağlayamamaktadır. Eğitim programlarında, öğrencilerin ülkemiz muhasebe uygulamalarının özellikleri konusunda bilgilendirilmeleri ve kendisine aktarılan teorik bilginin uygulama içerisinde nasıl kullanılabileceği konusunda yeteneklerinin geliştirilmesi gerekir. Eğitim programında, muhasebe ve mali müşavirlik konusunda iyi bilgilendirilmiş ve bu bilgileri uygulamaya aktarma yeteneği geliştirilmiş kişilerin muhasebe mesleğine katkısı da aynı oranda olacaktır (Aydın, 2007: 48). Sınıfların kalabalık olması muhasebe eğitimi yanında tüm eğitim kurumlarında karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesidir. Bireysel olarak öğrencilerle ilgilenme imkânı kalabalık sınıflarda ortadan kalkmaktadır (Süer, 2007: 56). Muhasebe eğitiminin kalabalık sınıflarda yapılması etkin bir eğitimi engellemekte, eğitimin kalitesini düşürmektedir. Öğrenci sınıflarının 30-40 öğrenci arasında olması, muhasebe eğitimini kolaylaştıracak, eğitimin kalitesini arttıracaktır. Eğitim programlarında aktif öğretim yöntemlerinden çok düşük oranlarda yararlanılmaktadır. Uygulama araştırmaları, örnek olay çalışmaları, ödev ve raporlar hazırlanması öğrencinin bilgi ve yeteneklerini geliştirecektir. Teorik bilgiler ile uygulama sonuçlarını birleştirecek, yorumlayabilecek, öneriler sunabilecektir (Aydın, 2007: 48). Günümüzde muhasebe çalışmaları bilgisayarın en yoğun kullanıldığı alanlardır. Bilgisayarın hemen her alanda kullanılması nedeniyle, muhasebeci yetiştiren öğretim kurumlarımız da eğitim programlarını, bu duruma uygun eleman yetiştirmeyi mümkün kılacak şekilde düzenlemelidir. Eğitim programlarına bilgisayarlı eğitim sisteminin yerleştirilmesi, mezun olacak öğrencilerin mesleki kalitelerini arttıracaktır (Aydın, 2007: 48).

Üniversitelerin günlük olarak yerine getirmeleri gereken faaliyetler bütünü olan eğitim ve öğretim, ülkenin ekonomik gücüne katkıda bulunacak elemanların çağın koşullarına uygun şekilde yetişmeleri ile gerçekleştirmelidir. Lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi de, çağdaş muhasebe uzmanlık bilgisinin kazandırılması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ancak mevcut durumla günümüz muhasebe eğitimi, uzmanlık bilgisini sağlamaktan oldukça uzaktır. Bunun temel nedeni, muhasebe eğitiminin temel etkenleri olan verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanmasının, günümüzde ortaya çıkan bilgi gereksinimlerinden uzak olmasıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 5).

IX. Küreselleşme ve Muhasebe Eğitimi

Küreselleşme süreci, muhasebe eğitimini etkilemekte, uluslararası standartlar oluşturulmakta ve küresel ölçekte kabul görmektedir. İyi bir muhasebe eğitimi için ise, öncelikle muhasebe eğitimi veren kişilerin eğitimi ele alınmalı ve bunun sürekliliği sağlanmalıdır. Muhasebe eğitimi veren kişilerin, teknolojiye mevcut gelişmeleri takip ederek teknolojiye ayak uydurması, gelişmeleri tahmin yeteneğiyle gereken önlemleri alması, söz konusu değişikliklere göre programlar hazırlaması gerekmektedir (Yılmaz ve Cığır, 2004: 2).

X. Erzurum'da Örgün Muhasebe Eğitiminin Tüm Aşamalarını Kapsayan Bir Örnek Uygulama

-Muhasebe Dersi Almış Öğrencilerin Kalite Standartları Bakımından Bu Eğitimleri Algısı-

A. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, muhasebe dersi almış öğrencilerin, bu eğitimleri kalite standartları açısından nasıl gördüklerini belirlemektir.

B. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma; Erzurum ili içerisinde yer alan 2 Ticaret Meslek Lisesi'nde 119 öğrenci, 2 Meslek Yüksekokulu'nda 101 öğrenci, 2 Üniversitenin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde 215 öğrenci ve 1 Üniversitenin 10 Yüksek Lisans ve 10 Doktora öğrencisi olmak üzere, muhasebe dersi almış olan toplam 455 öğrenci tarafından cevaplanarak oluşturulan bir anket çalışmasıdır.

C. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada öğrencilere; "Amerikan Kalite Standartları Birliği" tarafından belirlenmiş olan kalite standartlarına uygun olarak düzenlenen 20 adet anket önermesi yöneltilmiş ve 5'li likert ölçeğe göre bu önermeleri cevaplamaları istenmiştir.

D. Araştırmanın Bulguları

Yapılan ankette öğrencilere 20 adet anket önermesi sunularak, 5'li Likert ölçeğe göre öğrencilerin bu önermeleri cevaplamaları istenmiştir. Bu ölçeğe göre önermelere verilen cevap seçenekleri ve cevaplara ilişkin yüzdeler (%) aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Önermelerin cevap seçenekleri: (1)Kesinlikle katılıyorum (2)Katılıyorum (3)Kararsızım (4)Katılmıyorum (5)Kesinlikle katılmıyorum

a. Anket Değerlendirme Sonuçları

Önerme 1. Muhasebe eğitimi için, okulumuzun alt yapısı yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	29	40	12	16	3	100
Yüksekokullar	12	36	36	10	6	100
Fakülteler	14	28	29	9	20	100
Yüksek Lisans	10	40	30	20	0	100
Doktora	0	20	30	40	10	100
Toplam	65	164	137	95	39	500
Ortalama %	13	33	27	19	8	100

Önerme 2. Muhasebe derslerinin içeriği, muhasebe eğitimi için yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	27	33	17	19	4	100
Yüksekokullar	11	40	30	10	9	100
Fakülteler	8	29	27	17	19	100
Yüksek Lisans	10	20	20	40	10	100
Doktora	10	20	20	40	10	100
Toplam	66	142	114	126	52	500
Ortalama %	13	29	23	25	10	100

Önerme 3. Muhasebe eğitiminde kullanılan teknolojiler, muhasebe eğitimi için yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	20	35	26	12	7	100
Yüksekokullar	11	29	31	19	10	100
Fakülteler	3	31	27	17	22	100
Yüksek Lisans	0	30	40	20	10	100
Doktora	10	30	10	30	20	100
Toplam	44	155	134	98	69	500
Ortalama %	9	31	27	19	14	100

Önerme 4. Muhasebe derslerinin öğrenimi için, mevcut kaynaklar (Kitap ve diğer kaynaklar) yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	18	32	23	20	7	100
Yüksekokullar	6	34	37	15	8	100
Fakülteler	3	28	20	26	23	100
Yüksek Lisans	10	40	20	20	10	100
Doktora	10	30	20	30	10	100
Toplam	47	164	120	111	58	500
Ortalama %	9	33	24	22	12	100

Önerme 5. Muhasebe derslerinde ölçme ve değerlendirme yöntemleri, bu dersler için uygundur (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	21	42	24	11	2	100
Yüksekokullar	14	24	37	18	7	100
Fakülteler	4	32	25	18	21	100
Yüksek Lisans	0	20	20	40	20	100
Doktora	10	40	10	20	20	100
Toplam	49	158	116	107	70	500
Ortalama %	10	32	23	21	14	100

Önerme 6. Muhasebe derslerinde, dersin geliştirilmesi için sürekli biçimde çalışmalar yapılmaktadır (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	22	40	20	15	3	100
Yüksekokullar	9	39	35	14	3	100
Fakülteler	5	27	25	18	25	100
Yüksek Lisans	10	30	20	30	10	100
Doktora	0	20	40	40	0	100
Toplam	46	156	140	117	41	500
Ortalama %	9	31	28	24	8	100

Önerme 7. Muhasebe derslerinde, başarının artırılması için öğrenci destek hizmetleri yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	16	37	23	17	7	100
Yüksekokullar	12	27	32	18	11	100
Fakülteler	3	22	28	24	23	100
Yüksek Lisans	0	20	30	30	20	100
Doktora	0	30	10	40	20	100
Toplam	31	136	123	129	81	500
Ortalama %	6	27	25	26	16	100

Önerme 8. Muhasebe derslerinde, başarının artırılması için öğretmen-öğretim elemanı destek hizmetleri yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	21	43	22	8	6	100
Yüksekokullar	6	37	28	18	11	100
Fakülteler	5	20	28	23	24	100
Yüksek Lisans	10	30	10	40	10	100
Doktora	10	20	20	30	20	100
Toplam	52	150	108	119	71	500
Ortalama %	10	30	22	24	14	100

Önerme 9. Muhasebe dersleri öğretimi tasarımı başarılı biçimde yapılmaktadır (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	22	34	28	11	5	100
Yüksekokullar	5	41	34	10	10	100
Fakülteler	6	24	26	27	17	100
Yüksek Lisans	0	30	20	40	10	100
Doktora	0	10	20	30	40	100
Toplam	33	139	128	118	82	500
Ortalama %	7	28	25	24	16	100

Önerme 10. Muhasebe derslerinde başarı için öğrenci hizmetleri yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	21	36	22	14	7	100
Yüksekokullar	9	36	34	12	9	100
Fakülteler	5	29	24	20	22	100
Yüksek Lisans	10	30	10	30	20	100
Doktora	10	10	40	30	10	100
Toplam	55	141	130	106	68	500
Ortalama %	11	28	26	21	14	100

Önerme 11. Muhasebe derslerinde başarı için öğrencilerin birbiriyle etkileşimi yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	17	32	25	16	10	100
Yüksekokullar	5	38	32	20	5	100
Fakülteler	10	27	24	15	24	100
Yüksek Lisans	20	40	10	20	10	100
Doktora	0	30	10	40	20	100
Toplam	52	167	101	11	69	500
Ortalama %	10	34	20	2	14	100

Önerme 12. Muhasebe derslerinde başarı için kaynaklara ve tüm eğitim unsurlarına erişilebilirlik üst düzeydedir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	18	34	21	20	7	100
Yüksekokullar	10	33	34	15	8	100
Fakülteler	7	24	27	20	22	100
Yüksek Lisans	0	30	20	40	10	100
Doktora	10	30	20	40	0	100
Toplam	45	151	122	135	47	500
Ortalama %	9	30	24	27	10	100

Önerme 13. Muhasebe derslerinde öğrenme düzeyi tespit edilerek, öğrenilemeyen konular üzerinde yeniden durulmakta ve başarının artması için gerekenler yapılmaktadır (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	18	37	25	14	6	100
Yüksekokullar	5	39	32	15	9	100
Fakülteler	10	23	31	20	16	100
Yüksek Lisans	10	30	20	40	0	100
Doktora	0	30	20	40	10	100
Toplam	43	159	128	129	41	500
Ortalama %	9	31	26	26	8	100

Önerme 14. Muhasebe derslerinde başarı için, diğer kurumlarla yeterli işbirliği yapılmaktadır (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	16	45	22	10	7	100
Yüksekokullar	3	34	32	22	9	100
Fakülteler	7	20	33	21	19	100
Yüksek Lisans	10	30	10	30	20	100
Doktora	10	10	20	50	10	100
Toplam	46	139	117	133	65	500
Ortalama %	9	28	23	27	13	100

Önerme 15. Muhasebe derslerinde başarı için kurumsal destek yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	20	37	28	11	4	100
Yüksekokullar	8	42	30	13	7	100
Fakülteler	4	29	26	21	20	100
Yüksek Lisans	20	20	10	40	10	100
Doktora	10	40	10	30	10	100
Toplam	62	168	104	115	51	500
Ortalama %	12	34	21	23	10	100

Önerme 16. Muhasebe ve Finans derslerinde Finansal Yönetim ile ilgili yeterli bilgiler verilmektedir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	15	36	22	12	15	100
Yüksekokullar	7	33	32	15	13	100
Fakülteler	4	26	28	20	22	100
Yüksek Lisans	10	30	20	30	10	100
Doktora	10	30	20	40	0	100
Toplam	46	155	122	117	60	500
Ortalama %	9	31	24	24	12	100

Önerme 17. Muhasebe derslerinde başarı için okul yönetimi yükümlülüklerini yerine getirmektedir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	23	47	17	8	5	100
Yüksekokullar	11	51	25	10	3	100
Fakülteler	8	24	29	23	16	100
Yüksek Lisans	10	40	10	40	0	100
Doktora	10	30	10	40	10	100
Toplam	62	192	91	121	34	500
Ortalama %	12	39	18	24	7	100

Önerme 18. Muhasebe derslerinde başarı için, Muhasebe Dersleri Programları değerlendirilerek ihtiyaca göre yenilenmektedir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	26	41	19	9	5	100
Yüksekokullar	13	38	35	10	4	100
Fakülteler	6	27	38	17	12	100
Yüksek Lisans	20	20	10	30	20	100
Doktora	0	40	10	30	20	100
Toplam	65	166	112	96	61	500
Ortalama %	13	33	23	19	12	100

Önerme 19. Muhasebe eğitimi 21. Yüzyılda istenen beceriler açısından yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	17	33	33	12	5	100
Yüksekokullar	5	26	45	15	9	100
Fakülteler	5	31	27	21	16	100
Yüksek Lisans	10	20	30	30	10	100
Doktora	10	30	20	30	10	100
Toplam	47	140	155	108	50	500
Ortalama %	9	28	31	22	10	100

Önerme 20. Muhasebe eğitimi Toplam Kalite açısından bir bütün olarak yeterlidir (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	18	36	23	18	5	100
Yüksekokullar	5	29	39	19	8	100
Fakülteler	5	29	28	23	15	100
Yüksek Lisans	10	30	30	20	10	100
Doktora	10	20	30	20	20	100
Toplam	48	134	160	100	58	500
Ortalama %	10	27	32	20	11	100

Tablo 1. Tüm Önergelerin Ortalaması (%)

Seçenekler	1	2	3	4	5	Toplam
Liseler	20	37	23	14	6	100
Yüksekokullar	8	35	34	15	8	100
Fakülteler	6	26	28	20	20	100
Yüksek Lisans	9	29	20	31	11	100
Doktora	7	26	19	34	14	100
Toplam	50	153	124	114	59	500
Ortalama %	10	30	25	23	12	100

“Muhasebe Eğitiminde Kalite Standartları Açısından Yeterlilikler” anketi sonucunda, kalite standartları bakımından en yüksek yeterlilik algısı Lise öğrencilerindedir. Lise öğrencileri, yaklaşık %57 oranında, kalite standartlarının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Kararsızlar, seçeneklere oranlarına dağıtıldığında, kalite standartları yeterliliğinin, muhasebe dersi almış olan Lise öğrencilerince yaklaşık %74 oranında desteklendiği görülmektedir.

Yüksekokul öğrencileri, yaklaşık %43 oranında kalite standartlarını yeterli görmektedir. Kararsızlar dağıtıldığında bu oran yaklaşık %65 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fakülte öğrencilerinin desteği yaklaşık %32’dir. Kararsızlar dağıtıldığında bu oran, %44 olarak gerçekleşmektedir. Bu oran, Lise ve Yüksekokul öğrencilerinin kalite algısına göre oldukça düşük bir orandır.

Yüksek Lisans öğrencilerinin kalite standartları açısından yeterlilik algısı yaklaşık %38’dir. Kararsızlar dağıtıldığında bu oran, yaklaşık olarak %48 olarak gerçekleşmiştir.

Doktora öğrencilerinin kalite standartlarına destek oranı, yaklaşık %33 olarak gerçekleşmiştir. Kararsızlar dağıtıldığında bu oran, yaklaşık %41 olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu sonuçlara göre Muhasebe eğitiminde en yüksek kalite standartları algısı Lise öğrencilerinde, en düşük algı ise, doktora öğrencilerinde gerçekleşmiştir. Lise öğrencilerinden sonra, sırasıyla, Yüksekokul, Yüksek Lisans ve Lisans öğrencileri, kalite algısı en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmaktadır.

XI. Sonuç

Değişimin hızlı yaşandığı günümüz dünyasında, muhasebe eğitiminde de değişimin kaçınılmaz olduğu bir gerçektir. Bu gerçeğe dayalı olarak ülkemizde muhasebe eğitiminin yeniden düşünülmesi ve yapılandırılması gerekliliği ortadadır. Bu gereklilik, 2011 yılında oluşturulan yeni Türk Ticaret Kanunu ve bu kanunun esas aldığı Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Türkiye’deki karşılıkları olan, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) temelinde, 2013 yılından itibaren bu standartlara uygun muhasebe kayıtları ve finansal raporlamayı zorunlu kılmıştır.

Çalışmanın amacı, muhasebe eğitiminin kalite standartları açısından yeterlilik düzeyinin, bu eğitimi almış olan; Lise, Yüksekokul, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora düzeyindeki öğrenciler tarafından hangi düzeyde görüldüğünün tespiti ve kalitenin artırılabilmesi için neler yapılabileceğini belirlemektir.

Bu çalışmada, belirlenen amacın gerçekleşmesi için, örgün eğitim yoluyla muhasebe eğitimi alan; Lise, Yüksekokul, Fakülte, Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerine uygulanan anket sonucunda; kararsızlar dağıtıldıktan sonra, Lise ve Yüksekokul öğrencilerinin muhasebe eğitiminde kalite standartlarının yeterliliğini %50'nin üzerinde desteklediği görülmektedir. Fakülte, Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerinde ise bu oranın %50'nin altında olduğu görülmektedir. Bu durumda, öğrenci algısı temel alındığında, özellikle Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora eğitimlerinin, kalite standartları bakımından geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Lise ve Yüksekokullar açısından da belirtilen oranlar %50'nin üzerinde olmasına rağmen yeterli görülmemeli ve standartlar geliştirilmelidir.

Muhasebe eğitiminin TMS-TFRS kapsamında yeniden düşünülmesi-yapılandırılması, Kalite Standartları bakımından yeterliliklerin yükseltilmesi açısından tarafımızdan aşağıdaki öneriler ortaya konmuştur:

- 1- Ülke genelinde muhasebe eğitimi veren eğitim kurumlarının, eğitimin tüm unsurları bakımından (Fiziki imkânlar, donanım imkânları, uygulama imkânları, Ders kaynakları, eğitim programları ve içeriği, eğitim personeli, eğitim yöneticileri, destek personeli vb. gibi) standardize edilmesi ve standartların yeni gelişmelere göre sürekli güncellenmesi, bu şekilde toplam kalitenin artırılması.
- 2- Muhasebe derslerinde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin, bu dersler için uygun hale getirilmesi.
- 3- Muhasebe derslerinin geliştirilmesi için sürekli çalışmalar yapılması.
- 4- Muhasebe derslerinde, başarının artırılması için öğrenci, öğretmen-öğretim elemanı destek hizmetlerinin artırılması.
- 5- Muhasebe dersleri öğretimi tasarımının güncel gelişmelere ve yöntemlere göre yapılması.
- 6- Muhasebe derslerinde başarı için öğrencilerin birbiriyle etkileşiminin artırılması.
- 7- Muhasebe derslerinde başarı için kaynaklara ve tüm eğitim unsurlarına erişilebilirliğin üst düzeyde sağlanması.
- 8- Muhasebe derslerinde öğrenme düzeyi tespit edilerek, öğrenilemeyen konular üzerinde yeniden durulması.
- 9- Muhasebe derslerinde başarı için kurumsal desteğin artırılması ve diğer kurumlarla yeterli işbirliği yapılması.
- 10- Muhasebe derslerinde başarı için okul yönetiminin yükümlülüklerini yerine getirmesi.
- 11- Muhasebe derslerinde başarı için, Muhasebe Dersleri Programları değerlendirilerek ihtiyaca göre yenilenmesi

12- Ayrıntılı muhasebe uygulamalarını içeren temel bir eserin, belirlenen üst bir komisyon tarafından oluşturularak, muhasebe ile ilişkili Türkiye'deki tüm yükseköğretim, fakülte ve enstitülerin ve muhasebe öğretim elemanlarının hizmetine sunulması, muhasebe eğitimlerinin bu kaynak eser temelinde yapılmasının sağlanması. Bu kaynağın, elektronik ortamda tüm kesimlerin hizmetine sunulması için yeni gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmesi.

13- Yeni gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkan uygulamaların anında muhasebe ile ilgili tüm eğitim kesimlerine iletilerek, elektronik ortamda yayınlanması.

14- Anlaşılmayan hususlar için eğitimcilerin eğitimi ve bu eğitimlerin elektronik ortamda yapılmasının sağlanması.

15- Bilgisayar muhasebe yazılım programlarının yeni uygulamalara uygun hale getirilmesi.

Kaynaklar

- Akdoğan, N. ve O. Sevilengül (2007). "Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tekdüzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler", Mali Çözüm, Sayı:84.
- Aydın, S. (2007). Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Cheng, K.-W. (2007). "The Curriculum Design In Universities From The Perspective Of providers In Accounting Education", Education; Summer 2007; 127, 4; Academic Research Library. 246.
- Demirkan, Ş. (2001). "Muhasebe Eğitim Yöntemleri", Bildiri, A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi, Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar, XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s. 52.
- Dızman, Ş. (2008). Ortaöğretim Kurumlarında Eğitim Maliyetlerinin Analizi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Dızman, Ş. (2015). Türkiye'de Örgün Eğitim Sisteminin Verimlilik Esasına Göre Dönüşümü ve Muhasebe Eğitiminin Bu Dönüşüm Çerçevesinde Yeniden Yapılandırılması, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Kalmış, H. ve B. B. Yılmaz (2004). Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler, http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri2.doc /15.01.2015.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. 1739 sayılı kanun, Kabul Tarihi 14.06.1973, Resmi Gazete Tarih: 24.06.1973, Sayı: 14574.
- Saygılı, Şeref ve Cihan, Cengiz (2006), Türkiye Ekonomisinde Beşeri Sermaye-Verimlilik Artışı İlişkisi, İktisat İşletme Finans, Mart 2006.

- Stanley, T. ve P. Edwards (2005), "Interactive Multimedia Teaching Of Accounting Information System (AIS) Cycles: Student Perceptions And Views", *Journal Of Accounting Education*, 23 (2005).
- Suiçmez, Halit (2011), *İlk ve Ortaöğretimde Verimlilik Kültürü, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Kasım 2011, Ankara.
- Süer, M. (2007). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şengel, Salim (2011), "Türkiye'de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Nisan 2011.
- T.C. Yasalar (14.02.2011). *Türk Ticaret Kanunu*, Ankara, Resmi Gazete, Sayı: 27846, Kanun No: 6102, Kabul Tarihi: 13.01.2011.
- Turamanlar, Ozan ve Sıvacı, Yaşar,
<http://www.egitim.aku.edu.tr/akreditasyon.ppt>
- Yılmaz, S. ve A. Ciğer (2004). "Küreselleşme ve Ön Lisans Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı" XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya.
- Yükçü, S. H. Baklacı ve P. Evrim (1997). "Muhasebe Standartlarının Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu.
http://www.dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/KPSS/lisans/2014.KPSS_Lisans_Sayisal_Bilgiler_Son.pdf. (Erişim Tarihi: 14.01.2016).
- <http://www.iasplus.com/en/news/2014/07/ifrs-as-global-standards> (Erişim Tarihi: 13.01.2016).
- <http://www.kgk.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 13.01.2016), Türkiye Muhasebe Standartları TMS/TFRS Seti.
- <http://www.tesk.org.tr/tr/mevzuat/mesleki.pdf> (25.01.2016)